

MARIBORSKI

VEČERNIK

„JUTRA“

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11, tel. 2440 in 2455 / Ljubljana, Krištofjeva ul. 5, tel. 3123, 3124, 3125 in 3126. / Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan in stane mesečno dostavljen na dom 12 Din, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din. / Oglasi po ceniku. / Oglase sprejemata tudi uprava »Jutra« in »Slovenskega Naroda« v Ljubljani. / Poštni čekovni račun št. 11.409. / Posamezna šte. 1 Din.

Osvoboditelj
Maribora

Trpkost je legla na Maribor, ko je danes leto prišla iz Unca na Notranjskem črna vest: general Rudolf Maister je umrl. Nema žalost je objela mesto, ki mu je bil oče, osvoboditelj in rešitelj. General Maister-Vojanov.

General. Prvi naš narodni general. Vojščak skromen in preprost, pravičen in strog, do samega sebe in drugih. Tista osnovna črta vojaškega značaja je silila iz vsega njegovega bistva, nastopa in obnašanja. Legenda se je bila spletla okoli njegove osebnosti. Nač. general je poglavlje smrti strah v kosti nemško avstrijskim častnikom, da so pobrali sila in kopita ter zapustili bojišče poraženi. On je razorožil vedne nakane snujočo zeleno gardo v Dravski vojašnici ter s tem dokončno zajamčil Mariboru njegov slovenski in jugoslovanski značaj. On bi bil udaril tudi tja do Gospe Svete in bil tudi Korotanu rešitelj in osvoboditelj, ako bi ne bilo tedaj majhnih ljudi, ki so bili drugačnega mnenja kakor naš veliki general. Ti majhni ljudje... Kakšni so danes pred nami napram legendarnemu svetlelu liku narodnega generala? Ljudski, junaki zmagoviti generali živijo trajno v spominu svojih bojevnikov in vsega naroda. V zgodovini bratskega poljskega naroda bo na vekov veke živel spomin na tvorca poljske svobode maršala Josipa Piłsudskega. Maršal Hindenburg, vojak poštenjak, je postal idol nemškega naroda Maršala Focha je oboževanje hvalačnega francoskega naroda dvignilo v neko mistično odmaknjenost.

V naših perspektivah in okoliščinah se je spomin na našega velikega generala na sličen način usidral in zarisal v našo zgodovino. Njegovo ime se blesteti zvišuje v obdobju našega osvobodjenja in osamosvojitve.

Rudolf Maister. Že v kranjski gimnaziji je očitoval svojo izredno nadarjenost in narodno zavest. Ta zavest je tlela v njem vse dni njegovega življenja ter se razplamtevala v močnega plamen domovinske ljubezni in heroične veličine. Povsod je kazal svoje znamenje, kamorkoli ga je zaneslo častniško službovanje. Rudolf Maister je bil neustrašen v Ljubljani, in Celju, Celovcu in Mariboru. Ni zahajal z drugimi častniki vred v ljubljanski ali mariborski kazino. V Ljubljani se je sestajal s Tavčarjem in Aškercem, Cankarjem in Mur-nikom, Kettejem in Murnikom. V Celju mu je bil bližji šket in drugi narodni voditelji, mariborski Narodni dom mu je bil ljubši nego vsa mogoča shajališča mariborskega avstrijskega častništva. In ko je dopolnil svoje vzvišeno poslanstvo in je nadenj prišla kruta bolezen, je tam v svojem stanovanju v Maistrovi 17 neprekinjeno snoval in delal za svoj rod in zemljo kot voditelj No. Tjakaj so prihajali vsi, ki so jih tlačile skrbi in črnogledstva, tjakaj so hodili njegovi borci in sodelavci v velikem tišem podobnem delu. Tudi umetniki, književniki in literatje so bili pri njem stanovali v gostih. Saj je tudi naš general bil pesnik-umetnik.

Vojanov. »Poezije« je izdal leta 1904. V »Kritiki molih« je končno udarila na plan sila pesniške zrelosti. Vojanov-slovenski post, opovatelj Slovenskih gor. Najpreje je z energijo in sabijo to zam-

Novi konkordat

Dve novi škofiji — Ljubljanski škof dobi dostojanstvo metropolita — Depolitizacija duhovščine

Kakor smo že poročali, je bil včeraj v Rimu podpisan novi konkordat med Jugoslavijo in Vatikanom. Podpis je bil izvršen po strogem ceremonialu v vati-kanskem tajništvu, nakar je sv. oče pa-pež sprejel v avdienci ministra dr. Auerja, njegovo gospo soprogo in gos-podično hčerko ter ostalo spremstvo. Pri tej priliki je bil minister dr. Auer odlikovan z visokim vatičanskim redom.

Besedilo konkordata bo po običaju objavljeno pri izmenjavi ratifikacijskih listin.

Za zdaj se lahko reče, da konkordat, ki je bil danes podpisan, ureja dokončno meje škofij, tako da so v skladu z novimi političnimi mejami kraljevine Jugoslavije in z ureditvijo po političnih mejah, določenih z mirovnimi pogodbami. Obnovljena je ninska škofija in ustanovljena nova škofija bačka in banatska. Splitskemu škofu se vrne čin metropolita, isto dostojanstvo pa dobi tudi ljubljanski škof.

Pri imenovanju škofov bo postopek tak, kakršen je določen v več povojnih konkordatih.

Gospodarski odnosi se uredijo v zmislu popolne enakopravnosti vseh verzolpovedi. Dosledno s tem se cerkvi prizna gospodarska avtonomija vzporedno s tistimi, ki so jih že dosegle druge verzolpovedi. Cerkevno imetje ne sme biti predmet razlastitve in tudi ne

novih agrarnih zakonov brez poprejšnjega dogovora s Cerkvijo.

Na šolskem polju se cerkvi prizna možnost, da opravlja svoje lastne akcije, kakor velja to že v mnogih drugih državah. V javnih šolah sta zajamčena pouk in verska vzgoja katoliških učencev. Teološke fakultete se bodo prilagodile novim določbam sv. stolice.

Zakoni, sklenjeni v katoliški cerkvi, imajo popoln državnijskopравни efekt, in discipline, ki urejajo zakonski stan, se izenačijo za vse področje kraljevine.

»Katoliška akcija« je iznad in izven strank in podrejena škofom, ki zanjo odgovarjajo.

Ker so v konkordatu vsebovana zakonska poročila, ki jamčijo svobodo in pravice cerkve, je sveta stolica voljna izdati potrebne odredbe, s katerimi bo dušebrižniški duhovščini in aktivnim nameščencem cerkve prepovedala pripadanje k političnim strankam in aktivno udeležbo pri njih.

Razume se, da bo vlada obenem izdala podobne ukrepe glede duhovščine drugih verzolpovedi.

Vprašanje uporabe glagolice v liturgiji je urejeno tako, da se bodo vpoštevale ne samo nacionalna čustva, temveč tudi disciplina katoliške cerkve in želje prizadete katoliške duhovništva. Jasno je, da se to ne nanaša na manjšino.

Za ravno linijo
jugoslovenske politike

Program in cilji novega poslanskega kluba — Vsako kolebanje v jugoslovanski politični liniji je škodljivo Nujnost gospodarskih in socialnih problemov

Beograd, 26. julija. p. Jugoslovanski neodvisni nacionalni poslanski klub je imel včeraj sejo, po kateri je bil izdan komuniké, ki predstavlja nekak politični program tega poslanskega kluba. Komuniké pravi med drugim:

Osnovanje jugoslovenskega neodvisnega nacionalnega kluba je rezultat spoznanja, da je danes bolj ko kdaj poprej potrebno organiziran sodelovanje vseh onih narodnih poslancev, ki čvrsto stojijo na stališču narodnega in državnega edinstva in ki hočejo vse svoje sile zastaviti za doseg tega cilja in ki so pripravljeni izvajati vse politične konsekvence iz tega svojega stališča, smatrajoč, da se s vsakim kolebanjem in nejasnostjo v tem osnovnem pojmovanju zanaša popolnoma nepotrebn in zelo škodljiva zmeda v jugoslovenske narodne vrste.

Jugoslovanski neodvisni nacionalni klub združuje poslance, voljne, da se za to politiko odločno zavzamejo tudi v narodu s popolnoma jasnim in določenim programom, organizirajoč jugoslovenske vrste na široki nacionalni osnovi, popolnoma neodvisno od vseh prehodnih političnih kombinacij. Klub je mnenja, da bi obnova starih političnih strank imela za posledico vrnitvi političnega življenja v tir plemenskih, verskih in pokrajinskih teženj in da bi se v okviru starih strank ponovno razvile plemenske, verske in regionalne fronte, kar bi bilo na škodo formiranja

ljubežila iz tujčevih krempljev, potem pa je nje lepoto opeval in poveličeval. Ko se je sablja odmaknila, je sledilo pero. V prvem je bila heroična zmagovitost, v drugem umetniška poklicanost. Sablja in pero sta mu prinesla slavo, oboževanje hvalačnega naroda.

Danes se bo zgnil Maribor ob njegovem grobu. Prva obeltnica smrti junakaškega osvoboditelja Maribora. Junak, borec, poet, je bil ta naš osvoboditelj in rešitelj, ki je opravljal svoje dolžnosti, četudi so se okoli njega pletle intrigantske niti spletkarskih, zavistnih, strankarskih politikov, General Maister se je vzpel iznad vseh in opravil 23. novembra 1918 svojo nalogo.

General Maister je postal simbol osvobodjenja Maribora in vsega obmejnega ozemlja. Znak vitalne sile posameznih narodov je, če porajajo v veliki trenutkih velike moče. Tu na naši severni me-

zdrave jugoslovenske demokracije, ki je glavna težnja šestojanuarske politike.

Organizacijo jugoslovenskih vrst je treba izvršiti neodvisno od vseh bivših strank in kakršnihkoli njihovih blokov in zajednic. Klub želi, da se čimprej rešijo vsa ona vprašanja v naši državi, na osnovi katerih bi mogoče zadovoljiti potrebne narodne celine. Politične pravice posameznikov in organizacij javnega življenja slone na harmoniji med svobodo posameznikov in da, čnté dvjébnatne inmojiaizji dggoog skupin ter svobodo in edinstvom naroda.

Potrebna je nujna rešitev vseh političnih vprašanj, da bi se mogli čimprej in čim bolj uspešno posvetiti reševanju gospodarskih, finančnih in socialnih problemov, ki tlačijo ves jugoslovanski narod, zlasti pa kmečki stan. Zato bo klub, sloneč na teh načelih, sestavil svoj delovni program, vpoštevajoč vsa sodobna politična in gospodarska vprašanja, da bi se moglo na osnovi takega programa vršiti nadaljnje združevanje in doseči složen nastop vseh Jugoslovenov, ki enako mislijo in čutijo.

Ravnajoč se po teh načelih, bo jugoslovanski neodvisni nacionalni klub v tem smislu zavzel svoje stališče napram vsem sodobnim aktualnim političnim vprašanjem ter bo v tem pravcu sodeloval v Narodni skupščini in s tega stališča presojal delo vlade ter delo vseh političnih skupin in ljudi.

Ali ne zveni kakor mitična legenda? Šel je iz Maribora na Unec, da si odpočije in da zbere novih sil za nadaljnje delo. Mrtev se je pred letom vračal v drugo slovensko prestolnico, ki ji je prinesel in zajamčil svobodo ter slovenski jugoslovanski pečat. Lik junaškega narodnega generala je čvrsto zraščeno s tem, kar imamo. Obmejni Maribor pa naj daje pričevanje svoji hvalačnosti.

Ali ne zveni kakor mitična legenda? Šel je iz Maribora na Unec, da si odpočije in da zbere novih sil za nadaljnje delo. Mrtev se je pred letom vračal v drugo slovensko prestolnico, ki ji je prinesel in zajamčil svobodo ter slovenski jugoslovanski pečat. Lik junaškega narodnega generala je čvrsto zraščeno s tem, kar imamo. Obmejni Maribor pa naj daje pričevanje svoji hvalačnosti.

Vojna ali mir?

Mrzlične priprave za zasedanje Društva narodov, ki bo odločilno za nadaljnji razvoj italijansko-abetesinskega konflikta

Rim, 26. julija g. Kakor poroča »INS« iz zanesljivih virov, se je italijanska vlada prepričala, da sestanek sveta Društva narodov v zvezi z abesinskim vprašanjem ne bi imel več nobenega praktičnega pomena. Mussolini je trdno prepričan, da Anglija nima namena pred sestankom sveta dati garancije za potek in izid posvetovanj, niti pristati na to, da bi se pri posvetovanjih v Ženevi razpravljalo samo o vprašanju, zakaj se je brez uspeha končalo postopanje v razsodiščni komisiji. Italija nima namena de bi se spuščala v brezkončne debate in vse mogoče maneuvre v Ženevi in je zaradi tega že storila svoj sklep glede Društva narodov.

Sklicanje sveta DN

Ženeva, 26. julija. g. Glavno tajništvo Društva narodov je prišlo danes noto abesinske vlade, v kateri ta poudarja nujno potrebo čimprejšnjega sklicanja sveta Društva narodov in resnost položaja v Abesiniji. Tajništvo Društva narodov bo jutri razposlalo vabila vsem članom sveta, in sicer najbrže za 30. julij.

Italija popušča?

Ženeva, 26. julija. b. Italijanski državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Suvich je poslal glavnemu tajništvu DN. brzojavko, da je Italija še vedno pripravljena pogajati se z Abesinijo in je zaradi tega naročila svojemu poslaniku v Addis Abebi, naj oficijelno vpraša abesinsko vlado, ali hoče prevzeti obveznosti po sklepih razsodiščne komisije, to je, da ne bo sprožila nobenega vprašanja, ki je izključeno iz tega postopanja. Če je pripravljena za to, naj abesinska vlada da svojemu zastop-

niku navodila, da se bo moglo nadaljevati delo v komisiji.

Anglija vztraja na obravnavi vsega spora

London, 26. julija. n. Generalni svet angleške delavske stranke je sestavil resolucijo, v kateri poziva vlado, naj jasno definira svoje stališče glede italijanskega spora in naj ne zahteva mirne poravnave tega spora na ta način, da pristane na koncesiji v prid Italiji in v škodo Abesiniji. Delavski zastopniki odločno opozarjajo vlado, da se bo ves svet uprl Italiji in njenim vojnim načrtom proti Abesiniji.

V zvezi s sklicanjem sveta Društva narodov se zatrjuje, da vztrajajo Angleži na tem, da bi se tamkaj sprožilo abesinsko vprašanje v celoti.

Stališče Francije

Pariz, 26. julija. w. Ministrski predsednik Laval je imel v ministrskem svetu ekspoze o italijansko-abesinskem sporu. Stališče Francije je tako, da noče zaigrati niti prijateljstva Italije, niti Anglije in ostati zvesta načelom Društva narodov. Vse kaže, da Laval ne bo odpotoval v Ženevo z naprej odrejenimi smernicami, temveč tamkaj ravnal z edino željo, da doseže mirno ureitev. Malo je sicer verjetno, da bo prišlo v Ženevi do sporazuma in se bo ta sestanek sveta Društva narodov najbrže končal brez uspeha, toda kljub temu se ne sme v naprej izključiti takšne možnosti, čeprav se zdijo nasprotstva neprimostljiva. Če drugega ne, se bo morda našla rešitev glede imenovanja petega razsodnika. V ostalem se diplomatski razgovori med Parizom, Londonom in Addis Abebo še vedno nadaljujejo.

Mlad požigalec

Maribor, 26. julija. Včeraj je izbruhnil pri posestniku Matiji Paluči v Šmolinih občina Cerkevjak. požar, ki je upepelil gospodarsko poslopje. Ob 9. dopoldne je bila namreč sama doma 14-letna dekla Julija Sirk. Nenadoma se je pojavil v kuhinji 12-letni Avguštin Fras, ki je Sirkovo z udarcem po glavi pobil na tla, nato pa jo nagnal iz hiše. Ko je bil sam je vzel šibice, zažgal hišo ter pobegnil v vinograd in ga doslej še niso našli. Omenjeni Fras je pokvarjen dečko. Dvakrat je že pobegnil svojemu očetu in živi sam v gozdu prav divjaško življenja. Tudi po tem, ko je zažgal so ga ljudje videli kako je iz bližnjega gozda gledal kako gori hiša.

—m. Odlikovanje. Centrala Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije v Beogradu je odlikovala za zasluge na polju avtomobilizma predsednika mariborske sekcije Ferda Pintarja in podpredsednika Karla Pugla z zlato klubsko iglo, člana sekcijekega odbora dr. Vilka Marina in ing. Fridana pa s srebrno klubsko iglo.

—m. Poslovilni večer je priredila mariborska zelena bratovščina včeraj pri Orlu orož-

Razpis klubskih in medklubskih kolesarskih in motociklističnih dirk Peruna

V proslavo 15. letnice kluba »Perun« v Mariboru se bodo vršile 4. avgusta t. l. pod pokroviteljstvom mestnega župana g. dr. Ljupka kolesarske in motociklistične dirke. Kolesarji bodo dirkali na progi Maribor-Košaki—Zgornja Sv. Konguta in nazaj (34 km). Start bo točno ob 9. pred gostilno Spatcek na Aleksandrovi cesti, čitji pa v Krčevini na Aleksandrovi cesti izpred gostilne Babič. Dirke se bodo vršile v eni sku-pini in se izvedla klasifikacija za klubsko prvenstvo. Stari člani (nad 35 let) bodo dirkali na 7 km dolgi progi. Prvi trije plaširani in klubskem in medklubskem tekmovanju prejmejo darila in kolajne, vsi ostali udeleženci pa kolajne. Dirke se bodo izvedle po kolesarskem pravilniku. Pravico do starta imajo vsi člani »Peruna« ter vsi člani vabljenih kolesarskih društev, ki se izkažejo, da so člani enega izmed vabljenih društev. Prijave se sprejemajo le pismeno do vključno 31. julija t. l. v tajništvu »Peruna« Maribor, Koroščeva ulica 8. Motociklisti bodo dirkali 4. avgusta na leti progi kakor kolesarji (Maribor — Zg. Sv. Konguta — Maribor) in bo start ob 10. v Krčevini, kjer bo tudi cilj. Pravico do starta imajo vsi člani klubov, verificirani pri SKMJ, kot gostje tudi verificirani člani tujih klubov, včlanjeni pri FICM. Dirka se bo izvedla v štirih kategorijah, in sicer do 250 ccm solo, do 350 ccm solo, do 550 ccm sol in motorji do 1200 ccm s prikolico. Za vsako posamezno kategorijo sta razpisani po dva častna nagrada, dojem prvega

niškemu podpolkovniku g. Gerovec, marljivemu odborniku mariborske podružnice SLD, ki odhaja na svoje novo službeno mesto v Banja Luka. Pristojne besede priznanja in zahvale je spregovoril predsednik podružnice SLD, ravnatelj Pogojnik, in mu izročil lep simboličen spominski dar v znak hvalečnosti in vdanosti mariborske zelene bratovščine.

—m. Tiskarna Tiskovne zadruge, podružnica, Maribor, Aleksandrova cesta 18. seznanja, da ima svojo trgovino odprto od pol 8. do 12. in od 15. do 19. ure.

—m. Poziv vsem udeležencem kolonije dečkov Jadranske straže v Mariboru. Kolonija potuje dne 2. avgusta t. l. v vlakom, ki odhaja iz Maribora ob 17.45 in pride v soboto dne 3. avgusta ob 1/8 v Bakar. Vsi udeleženci naj se javijo g. Aleksandra Petroviču. Deček, je dobil kot dobiček na tem boji letovanje v domu Jadranske straže, naj se takoj javi v pisarni. Vsi udeleženci naj imajo s seboj vse predpisane stvari.

—m. Pri zaprtju in motnjah v prebavi vseh jutraj na prazen želodec čašo prirodne Franc Jožefove grenčice. Registrirano od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje S. br. 15.486 od 25. V. 1935.

Veliko zanimanje za letošnji Mariborski teden

Z ozirom na razne razstave čisto gospodarskega značaja vlada posebno v Šavski Primorski, Drinski, Vrbaski, Dunavski in Moravski banovini veliko zanimanje za letošnji Mariborski teden. Radi številnih informacij sta se redakciji Trgovalskega vestnika in Jugoslovenskega Ljuda v Zagrebu odločili posvetiti posebno številko »Mariborskemu tednu« in zbirajo posebni odposlanci potrebni material pri mariborski industriji in trgovini. Iz tega sledi da bodo po sebo letošnje razstave velikega reklamnega pomena za vse razstavljalce. Uprava »Mariborskega tedna« razpolaga še s »skromnim« prostorom ter vabi vse tiste, ki imajo trgovske stike z omenjenimi banovinami in ki niso bile vabljene, naj se takoj priklasi. Teletični stoji »Mariborskega tedna« v Razlagovi ulici stoji vsem razstavljalcem na voljo.

Po Mariboru sem in tja

Mi pa — oni...

Nemška planinska kočja blizu Sv. Duha na Ojstrem vrhu

Odkar je po vrhu kobanskih planin določena državna meja med Jugoslavijo in Avstrijo, je tujski promet po idiličnih kobanskih vasicah (Sv. Duh na Ojstrem vrhu, Kapla, Remšnik) ponehal. Spominke knjige nemškega planinarskega društva D. O. A. V. pri Sv. Duha beležijo v predprezračni dobi vsako leto na tisoče planincev iz današnje Avstrije. Bila je to doba, ko se je gradil most »K. Adrij« in je s posebnimi parolami planinarstvo med Nemci agitiralo za obiskovanje jezičkovne meje...

Tudi nekaj let po prevratu je tujski promet ob meji proti Avstriji ugodno napredoval. Zlasti iz Arveža, Lučan, Gomilice, Ernovža itd. Strogi predpisi graničarske službe in tozadevni nezaželeni incidenti ob naši meji — tako napram tujcem kakor tudi domačinom (!) — so planinarstvo docela zadušili. Maribor in Dravska dolina gravitirata na Pohorje, Nemci iz Avstrije so si pa sami pomagali.

Ker je bil zlasti onemogočen prehod pri Sv. Duha (kjer je baje najboljši strogo), so si planinci iz Lučan poiskali pod Sv. Duham — približno 800 m — na Zagarjem vrhu blizu Mozerja prostor, kjer so si letošnje pomlad postavili planinski dom, oddaljen od Sv. Duha približno četrte ure. Od tam imajo sicer lep razgled na Slov. gorice in Murško polje, zdaleka pa ne dosega razgleda pri Sv. Duha, ki visoko dominira nam omenjenim vrhom. Le ena razlika je: avstrijski planinska kočja je vsako nedeljo oblegana od vseh strani Avstrije, saj je kot »Grenzalm-Hütte« posebnost svoje vrste. Naš Sv. Duh pa sameva vsako nedeljo in se spominja na čase, ko se je gnetlo ljudi na tisoče.

V nedeljo 28. t. m. bo obnova vodovoda pri Sv. Duha. Takrat se bo podala večja množica ljudi iz Maribora in Dravske doline na Kobansko, da se vsaj za eno nedeljo oživijo stari spomini na prošle lepe čase...

Spomin na može kakor je bil rajski. Makso Zemljica ostaja trajen med sovrtniki in potomci.

Na deco preži nesreča

Včeraj popoldne okrog 14. ure se je na banovinski cesti Maribor — Kamnica pripetila huda prometna nezgoda, ki je zahtevala kot žrtev 4-letno Tatjano Maverjevo, hčerko znanega mariborskega lekarnarja. Maverjeva družina se je peljala s mestnim avtobusom na Mariborski otok. Ko je avtobus obstal pri postajališču pri ocepju ceste na sam otok in so potniki izstopili ter prekorajli cesto, je nenadoma privozil motokiklist z motorjem št. 2-445. Mala Tatjana se ni mogla pravočasno izogniti in je motokiklist zavozil vanjo ter jo vlekli kakor 3 m seboj. Dogodek so opazili številni pasantje ter mati, ki je vsa prestrašena dvignila svojo hčerko, ki je močno krvavela. Zadržala je hude rane po vsem telesu, zlasti na hrbtu. Z mestnim avtobusom so nesrečno Tatjano takoj prepeljali na mariborsko rešilno postajo, kjer so jo našli rešili za silo obvezali, nato jo pa z rešilnim avtom

spravili v bolnišnico. Ta nesreča zopet dokazuje, kako nujno je ureditev prometa pri postajališču avtobusov pri ocepju na Mariborski otok.

V izvrševanju službe oslepel

Strašna nesreča v mestnih delavnicah. Ni se še poleglo razburjenje radi smrtni nesreči v Melju, ko se je pripetila okrog 5. ure popoldne zopet zelo težka nesreča. V mestnem avtobusnem prometu v Pinarški ulici je v trenutku skoraj popolnoma oslepel 35-letni elektrotehnik Josip Kavšek, stanujoč v šoferski hiši v Melju. Ko je imenovan malo pred 5. uro popoldne s posebnim merilnim aparatom, takozvanim kompresorjem, preizkušal vžigalne sveče avtobusov, je stroj radi prevelike jakosti električnega toka eksplodiral. Posledice te eksplozije so bile strašne. Na merilnem aparatu se je steklo razletelo na drobne košce, ki so se nesrečnemu elektrotehniku zarili v obe oči. Levo oko je takoj izteklo, medtem ko je desno močno poškodovano. Ponesrečenca so z avtobusom nemudoma prepeljali v bolnišnico, kjer so nesrečnega takoj operirali. Zdravniki upajo, da bodo Kavšku vsaj desno oko rešili. Tragika je tem večja, ker je ponesrečenec baš pred nekaj dnevi poslal svojo ženo in otroka v Hrasnik na počitnice.

Paberki iz Jurčičeve ulice

V času kislih kumaric in grafičarske stavke. Stavkujoči, policaji, zaskrbljeni naročniki, nestrpnji raznašalci, preobremenjeni uredniki in mariborski firbec — to je sedaj Jurčičeva ulica.

Glavni stan stavkujočih je restavracijska veža. Po dva sta na straži, vsaki dve uri je »smena«... Od zore do mraka, od mraka do dne...

Pod »ognjem« imajo vhod tiskarne. Niti miška bi ne smuknila neopažena, kaj šele nepoklican stavkovec!

Čim pozneje izide časopis, tem večje je njihovo veselje. In prva številka je v njihovi rokah. Nejasen tisk, na glavi stoječe in tavaljave posamezne črke jim zabavijo pomilovalen nasmehek...

Prve dneve je bila »stražurnica« v dostojni razdalji od tiskarne. Danes pa je že izzivalno blizu, kar pod oknom gospoda urednika! Predpoludne na severni strani, popoldne pa na južni strani ulice, kakor jih pač solnce obrača.

Ob večernih urah jih je največ. Kup novice, organizacija, nova pogodba, stavka v Celju... Mariborski firbec nateguje ušesa.

Eni kot drugi ugibajo, kako se bo končalo. A medtem je »Večernik« zmešal štrne. Na tihoto se jim je zmuznil in šel v Ljubljano. Tam so ga vzeli v rejo ter ga vsak dan dobro opitanega pošiljali v Maribor.

Mariborski firbec se muza... s »fijakarjem« vozijo »Večernik« s postaje v mesto. Kaj nam pa morejo...!

Benedikt v Slovenskih goricah 326,75, učiteljstvo Sv. Barbare pri Mariboru 125 in narodna šola Sv. Andraž 176,50 Din.

Mariborski sport

— S. Pametna odločitev v jezikovnem problemu na temniških igriščih. ISSK Maribor je menda prvi klub v naši državi, ki je uvedel na svojih igriščih in turnirjih štetje in navedbo jezikovne poznavanja igralec v slovenskem jeziku. Pozdravljamo ta ukrep, da se je vendar odpravila grda in povsem nepotrebnost modna navada središevnega angleškega jezika. Upamo, da bo ta gesta našega ISSK Maribora našla posnemalce!

— S. Se nekaj rezultatov z II. mednarodnega teniškega turnirja v Rogasčih Slatinah. V našem poročilu o poteku mednarodnega teniškega turnirja v Rogasčih Slatinah so potoma izostali rezultati iger gospodov v dvoje. Prvo mesto si je prislužil par Friedrich — Friedrich iz Zagreba; 2. Sviric (Ljubljana) — Pušenjak (Maribor); 3. Valušnik — Hrnjak (Zagreb) in Leyrer (Maribor) — Čičoš (Beograd). Po amezni rezultati v tej disciplini so bili naslednji: Poš — Mešiček; Nerat — Wiegale 6:4, 2:6, 7:5, Valušnik — Hrnjak; Takač — Srenk 6:2, 7:5, Sepec — Boršč; Gaum — Radek 4:6, 6:1, 6:2, Valušnik — Hrnjak; Hergoš — Penkala 6:2, 6:3, Leyrer — Čičoš; Poš — Mešiček 6:3, 6:3, Friedrich — Friedrich; Leyrer — Čičoš 6:2, 6:1, Sviric — Pušenjak; Valušnik — Hrnjak 10:8, 8:6, Friedrich — Friedrich; Sviric — Pušenjak 6:3, 6:1, 6:4.

Pozor na desetdinarske falzifikate!

Prijave o desetdinarskih falzifikatih kovancih se množijo. Tako je med drugim trgovec Ervin Tušek v Dobrovolju predložil oblastem tri ponarejene desetdinarske kovance, ki so iz neke bele kovine in dobro izdelani, le da so nekoliko lažji in tanjši. Desetdinarski falzifikati so se pojavili tudi v Gornji Polskavi ob priliki nedeljske tombole. Doslej so jih našli v Gornji Polskavi že pet.

Kje je zlato za zlati jubilej CMD?

Bilo je že proti večeru, ko so Sida, Danica in zdravnik zajahali svoje konje in krenili v lahen dir po Dravski dolini in vjugastih gozdnih poteh proti Hruščici. V gozdni samoti je bila že gosta tema, le izvožena in kostanjača pot je bila obilna od svetle mesečine. Sida je bila obilna od svetle mesečine, Danica je bila obilna od svetle mesečine, zdravnik je bil obilna od svetle mesečine. Naposled se je pa vendarle odločila za kompromis: »Prepuštamno usodi...«

Bilo je že proti večeru, ko so Sida, Danica in zdravnik zajahali svoje konje in krenili v lahen dir po Dravski dolini in vjugastih gozdnih poteh proti Hruščici. V gozdni samoti je bila že gosta tema, le izvožena in kostanjača pot je bila obilna od svetle mesečine. Sida je bila obilna od svetle mesečine, Danica je bila obilna od svetle mesečine, zdravnik je bil obilna od svetle mesečine. Naposled se je pa vendarle odločila za kompromis: »Prepuštamno usodi...«

Bilo je že proti večeru, ko so Sida, Danica in zdravnik zajahali svoje konje in krenili v lahen dir po Dravski dolini in vjugastih gozdnih poteh proti Hruščici. V gozdni samoti je bila že gosta tema, le izvožena in kostanjača pot je bila obilna od svetle mesečine. Sida je bila obilna od svetle mesečine, Danica je bila obilna od svetle mesečine, zdravnik je bil obilna od svetle mesečine. Naposled se je pa vendarle odločila za kompromis: »Prepuštamno usodi...«

IV. Mariborski teden

Vstopnice in legitimacije za zunanje posetnike

je določila uprava »M. T.« kot sledi: Obiskovalcem, ki plačajo za vozno karto do Din 15.—, se žigosa žla legitimacija na podlagi običajne dnevne vstopnice za Din 5.—. Ako je plačal za vozno karto do Din 15.— do 25.— mora kupiti legitimacijo za Din 10.—, ki je veljavna za 2 dnevna in večerna obiska. Pri vozni karti do Din 25.— do 60.— si mora nabaviti legitimacijo za Din 15.— in velja le-ta za 3 dnevne in 3 večerne obiske. V slučaju pa, da ga stane vozna karta Din 60.— ali več, si kupi legitimacijo za Din 25.—, ki mu omogoča 6-kratni dnevni in 6-kratni večerni obisk. Legitimacija se glasi na ime in je neprenosna.

Stanovanjski urad Mariborskega tedna. Da zagotovi vsem obiskovalcem letošnje »Mariborskega tedna« prenočišča, je uprava Mariborskega tedna ustanovila tudi letos stanovanjski urad. Vse stranke, ki lahko oddajo sobe, se naprošajo, naj se javijo čimprej v pisarni Mariborskega tedna, Aleksandrova cesta 85, v svrhu prijave sob. ki bodo na razpolago za časa Mariborskega tedna. Že na podlagi dosedanjih prijav je popolnoma izključeno, da bodo našli

tujci prenočišča v mariborskih hotelih. Mariborski teden opozarja pa vse stranke, da ne smejo zahtevati od tujcev višjih zneskov, kot so jih javili Mariborskemu tednu in ki bodo označene na nakazilih stanovanjskega urada Mariborskega tedna. Nujno potrebno je, da ohrani Maribor dober sloves, ki ga ima kot gostoljubno in ceneno mesto. Od 1. — 13. avgusta bo posloval stanovanjski urad Mariborskega tedna podnevi in ponoči pri vseh vlakih na novem peronu glavnega kolodvora, tel. 26—69.

Vozne oglasbe in legitimacije

Kakor smo že ponovno poročali, je generalna direkcija drž. železnice dovolila za poset »Mariborskega tedna« polovično vožnjo, in sicer od 1.—13. avgusta za dopotovanje in od 3.—15. avgusta za povratek. Posetniki Mariborskega tedna, ki se hočejo poslužiti te ugodnosti, morajo kupiti na obeh postajah oziroma pri Putniku poleg direktne vozne karte do Maribora tudi rumeno železniško legitimacijo K-13 a Din 5.— Vozne karte v Mariboru ne smejo oddati, kajti na podlagi iste in rumene legitimacije, na kateri urad Mariborskega tedna potrdi obisk, imajo brezplačen povratek. Legitimacije za vstop na »Mariborski teden« kupijo v Mariboru.

Ob sveži gomili Maksa Zemljica

Maribor, 24. julija. Kdo bi si mislil? Je vendar preneglo šlo z njim. Vest o njegovi smrti je pretresla vse, ki so ga poznali in spoštovali. Makso Zemljica Narodnjak in poštenjak, vzgojitelj in človek! Limbuš ga je dal, kjer se je blagi rajnik narodil leta 1875. Studiral pa je v Mariboru dva letnika, potem pa je moral iti, ker se je udeležil kot borben in goreč nacionalist znanega štrajka proti nemškemu profesorju. Nadaljeval je svoje študije na ljubljanskem učiteljskem, kjer je leta 1895 maturiral. Najprej je služboval pri Sv. Martinu pri Vurbergu, pozneje v Zitečki vasi in nazadnje v Brezju pri Mariboru, dokler ni bil leta 1924 radi težke bolezni upokojen. Te dni smo vrliga in vzornega moža pospremili na njegovi poslednji poti v Spodnji Kungoti. Sam je želel, da ga pokopajo pod vinskim gorcem rekoč »Ko bo trta zrela, naj vsaj ena jagoda poljubi mojo grobo«.

V življenju je šel skozi vse postaje trpkosti in grenkobe. Kelih, napolnjen s pelinom, je izpil do dna. Sedaj uživa mir in počitek. Njegova izredna nadarjenost je zbujala občudovanje in spoštovanje. V debatah duhoviti in dosledno logični. Vse njegovo bistvo je prepajala neka nacionalna revolucionarnost, ki mu je vse življenje dajala poleta in zagona. Kot tovariš je bil iskren

in odkrit, na uradnih konferencah pa je bil zelo iniciativni in borben, posebno vehementno je kritiziral metode in načela uradnega »šimlna«.

Po nazoru vedno naprednjak in svobodumen je očitoval živahen pisateljski talent.

GRAJSKI KINO

Do viklčno petka

ČARDAŠKA KNEGINJA

Marta Eggert, Paul Hübiger, Paul Kemp, Hans Sünker Ida Wüst. — Pri vseh predstavah globoko znanih cene! V soboto 27. julija senzacija za Maribor: »Casanova 20. stoletja«.

bil pa je tudi prijatelj petja in vesele družbe. Ljudje so ga povsod radi imeli, saj jim je vsem šel vedno na roko, posebno v pravih zadevah, kjer je bil zelo več in izkušen, tako da je v svojem mnenju in razlagi vedno uspel. Telesno je s svojim orjaštvom imponiral. Marsikateri narodnega sovražnika je ugnal s svojo močjo in korajžjo. Človekova narava se najbolj odkriva v odnosu do revežev in beračev. On jih ni nikdar pozabil. Če je bilo treba si denar izposoditi; za berače, ga je vedno imel na razpolago. Tudi oni niso nanj pozabili. Veliko jih je prišlo na njegov pogreb s »pobrskežim prezidentom« Ludvikom Hantičem na čelu.

17

MARIJ SKALAN ROMAN Sida Silanova

»Mar mislite, da je moje srce kakšno skladišče ali — ropotarnica? Sedaj je za zasmeh zdravnika: »Nikakor.«

»Torej...«

»Ne stoji in je prostor v njem še prazen.«

»Morda; morda pa tudi ne.«

»To se pravi?«

»Nič. V mojem sru ni avtomobilске ceste, namenjen tujekemu prometu. S sedmimi zapahmi so zaprta vrata vanj za vse tiste, ki bi si hoteli le radovedno ogledati njegovo romantiko, napiti se žuborečih virov čustev in potem odbrzati dalje, ne menec se za onečasteni raj.«

»Ako bi bilo drugače, bi vas sam prosil, da ga za večno zaprete.«

Sida ga je izprašujoče pogledala, toda zdravnik je vzdržal ta njen pogled in jo zmedel.

»Besede so najcenejše blago, gospod doktor.«

»In ako slede tem besedam dejanja?«

»Tudi ta še niso vedno dokaz.«

»Ampak?«

»Težke preizkušnje, ko je treba veliko tvegati, včasih celo samo življenje.«

»Veliko zahtevate.«

»Zato pa tudi vse nudim.«

»Ne mislim tako. Tvega lahko samo človek, ki ima prilično doživeti resnične

preizkušnje. Če pa jih ni? Kaj potem? Skoda, da ni v deželi več Turkov... vsaj srednjeveških roparskih vitezov...«

»Tudi brez njih je še dovolj priložnosti.«

»Potem si jih samo želim. Predvsem pa si želim, da bi mogel vsaj še samo enkrat v življenju govoriti z vam čisto sam brez radovednih prič, ki jemljejo besedi vsako ceno.«

»Čemu?«

»Kaj?«

»Kar bi vam na vsak način moral. Vas smem po predstaviti spremeni domov?«

»Ako želite...«

»Hvala vam.«

Strel za grmovjem je naznačil pričetek nadaljevanja. Sida, Frangež in Danica so se vrnili na svoja mesta. Vendar Sida po tem pogovoru ni več mogla spremljati predstave s tisto poglavitvijo, kakor jo je prej. Po glavi ji je rojilo tisoč misli: »Kaj mi hoče povedati? Da me ljubi? Me res ljubi? In jaz? Kaj naj mu odgovorim? — Ne, tako naglo ne padajo moje utrdbe. In vendar... Ah, ko bi vedela...«

Igra se je razvijala v naravnem okolju čudovito nepriljubljeno. Ruški diletanti so dokazali v polni meri, da zmorejjo

tudi takšne tvegane eksperimente, ki zlo-mijo včasih poklicne odre. Celo skepsa gospodov režiserjev in kritikov se je umikala priznanju. Bratko Kreft je razlagal svojima tovarišema novo doživetje potrdila prakse ruskih gledaliških odrov:

»Samo to vodi pot iz okorenosti gledalca v nove širine. Treba je vzeti življenje iz življenja, da je resnično življenje. Na tako podlago se mora postaviti zlasti naša ljudska gledališka umetnost, pa bomo mali Slovenci prekosili velike narode. Ruše so napravile zopet prvi velik korak naprej.«

Dejanje se je razvijalo in zaključevalo po vsem prostranem pozorišču, ki je segalo celo tja gori v strmino gozdnatega pohorskega obronka in se skladno zaključilo ob navdušenju vse velike in tako pestre množice gledalcev. Med te miko se je ta množica raztekala proti vasi, so posamezne skupine živahno razpravljale o predstavi, posamezniki pri-zorih in igralcih, kakor sploh o diletantskih uporiščih na prostem, Tudi Hruščičani so razpravljali v množici misli in mnenj. Branko in Petrovič bi si bila kmalu dejanjsko skočila v žase. Pomirila ju je šele Jasna, pred katero se je pristavil neposlušljivo uklonil. Miril je pa tudi sodnik:

»Vse je eksperiment; sicer posrečen, a vendarle eksperiment. Vsa problematika le še ni izključena.«

»Pa naj kdo drugi s takimi sredstvi pokaže več!« je vzklinal Branko.

»Nov dokaz, da smo Slovenci sposobni ustvariti si lastno kulturno podobno. Naši nekdanji tlačitelji Nemci so segali po našem obrobem ozemlju prav pod firmo kulture, pa kakšna je bila tista njihova »kultura«! Jajova, prežvekovanje že davno prežvečene brezoblične fabriške standardizacije. Slovenci smo v dobrem desetletju po osvoboditvi ustvarili na teh tleh več resniških kulturnih dobrih, kakor so jih Nemci v stoletjih. Naše ozemlje jim je bilo le brezdušno politično bojišče. Poglejte Maribor in njegovo nemško »kulturo« pred osvoboditvijo. Siromaštvo, obupno akulturno malomeščanstvo, tipično usmradljivo »špisarstvo«.

»Vse to je res«, je pritrdila Jasna, a trenutno je dosti bolj važno, da se Hruščica ne raztepe. Pojdimo nekam. Sida, greš z nami?«

»Kam?« je vprašala Sida, ki je stala ob strani v pogovoru z Danico in zdravnikom.

»Kamorkoli, vse eno je.«

»V gostilno seveda«, je dejala Danica. »Brez gostilne pri nas ni nobene-ga zaletljivca.«

»V oštariji se prične, v oštariji se konča vsa politika slovenska...« je zadeklamiral Petrovič.

»Kakor da ti ne bi prečepel polovico življenja v oštariji«, ga je zdobel Branko.

»Torej pojdimo!« je odločila Jasna, nutila svojo ožjo družbo in se pridru-žila Sidi, Danici in zdravniku, s kate-

Ludvik Wolff: 58

BOGINJA DOBROTE

ROMAN

— Zaenkrat lahko ostanete v službi, draga gospodična, — je dejal mladi Harland. — Če boste pridni, lahko dosežete lep položaj.

Ingelena se je ustavila. Še enkrat se je ozrla na mladega nesramneža, hotela mu je zalucati v obraz obdolžitev, pa se je obvladala. — Hvala, odpovedujem službo.

— Kakor želite, draga gospodična.

Ingelena je odšla na ulico. Vozovi so hiteli mimo, ljudje so hodili mimo nje, hiše so stale, nebo je viselo nad mestom. Ingelena je imela občutek, kakor da mora tako glasno zakričati, da bi prihiteli vsi ljudje, kakor da mora poklicati ves svet na boj proti zločinu, ki je bil prav storjen nad Harlandom.

Ingelena pa ni zakričala. Spoznala je, da bi našel njen glas gluha ušesa ali pa posmeh. Kdo sočustvuje z nesrečo bližnjega? Mar nima vsak človek dovolj opraviti s svojo lastno usodo? Od ljudi ne smeš ničesar pričakovati. Njihova srca so trda, nedostopna.

Sama hočem rešiti Harlanda, — je pomislila Ingelena in dvignila roko k prsi.

GOVORICA BOGOV

Harland je stal pri oknu in zrl na park za umobolnico. Drevje je bilo skoraj golo. Na tleh je ležalo odpadlo listje, prišlo je. Samo ta edini dan mora prestat, je čutil Harland in stopil od okna, da bi se zopet izprehajal po krasni prostorni sobi. V zadnjih urah je bil prehodil mnogo kilometrov.

Jutri pride sodni svetnik Kannenberg, modrejši od vseh zdravnikov na svetu. Deset minut bo govoril z njim, pa bo zadeva urejena. O tem ni nobenega dvoma. Morda bo lahko že jutri zapustil umobolnico. Prva pot ga bo vodila k Ingeleni. Čer pol ure bosta že na poti proti Monterachi, ne, še dalje, mnogo dalje. Napotita se v pragozd in skrijeta se v podzemni votlini.

Upal je, da Kannenberg ni bolan ali na potovanju. Če bi jutri ne prišel, bi bilo nevarno. Od zdravnikov ni mogel pričakovati rešitve. To so sicer prijazni dobri ljudje, toda z njimi se ne more sporazumeti. Kako prijazen in postrežljiv je ravnatelj zavoda! Kako gostoljubno je pozdravil novega gosta. Pročuram proti internaciji, je izjavil Harland, čim je prestopil prag umobolnice.

— Saj imate tudi pravico do tega, gospod Harland.

— Svoj protest hočem vložiti pisмено.

— Kar izvolite, gospod Harland, — natej mu je prinesel polo panirja, da bi napisal protest.

— Dobri, prijazni ljudje, toda njihov jezik je drugačen. V vsem mu dajejo prav, pa so ga vendar zaprli v to sobo. Ugodili so njegovi prošnji in niso ga preiskali, pač so pa pretipali njegovo obleko, če nima orožja.

Vstopila je usmiljenka, dobrodušna, prijetna žena okroglega obraza, in prinesla čaj. Povejte mi, sestra, je dejal Harland, kaj storite, da dokazete drugim svojo zdravo pamet?

— Križi božji, kdo pa zahteva od mene ta dokaz?

— Kaj pa, če bi ga kdo zahteval?

— Ničče ga ne zahteva, gospod Harland.

— A kaj, če bi ga?

Sestra je bila že vajena takih vprašanj in zato se je obrnila k vratom, ne da bi odgovorila.

— Kje je moj kovčeg, sestra? Zakaj mi ga ne prinesete?

— Saj ga dobite. Kar lepo pomirite se, Harland.

Sedel je k mizi, pil čaj in jedel kruh z marmelado. Doktor Schlee je imel

prav: Izključeno je dokazati svojo zdravo pamet. Človek je niti samemu sebi ne more dokazati kaj šele drugim ljudem.

Njegova samozavest je bila s tem omajana. V čem je videl gotovost, da se ne moti v sodbi o svojem duševnem zdravju? Ali je bilo res izključeno, da bi imeli zdravniki prav? Saj imajo izkušnje, saj so imeli opraviti že z nešteti umobolnimi. Zdravniki poznajo znake duševne bolezni, ki jih navaden človek ne opazi. To so zanesljivi in korektni ljudje, ki nimajo nobenega interesa, da bi zaprli nekega človeka. Čemu bi ravnal tako pošten star mož, kakor je profesor Gotteswintler, proti lastnemu prepričanju? Ni res, da bi zapirali zdrave ljudi v umobolnico.

Vstopil je mlad mož svetlih las in krasnih modrih oči. Prišel je obiskat Harlanda. Predstavil se je kot doktor Schöllhorn. Zakaj sedite v temi? — je vprašal prijazen in prižgal luč. Glas mu je zvenel dobrodušno in prizanesljivo. Dovolite, da malo posediš z vami.

— Ali me hočete opazovati? — je vprašal Harland, nezaupljivo.

— Deloma že, — je odgovoril mladi zdravnik mirno. — Drugače bi vam pa rad nudil priliko, da se malo pozabavate, če se vam zdi potrebno. Če bi vam pa šlo na živce, mi kar odkrito povejte in ne bom vas več nadlegoval.

Harland je takoj zaupal mlademu zdravniku. Sedite, prosim, gospod doktor.

— Hvala!

— Ali bi mi mogli postreči z vžigalico? Menda smatrate za nevarno zaupati mi škatlico vžigalic. Saj bi ne zažgal tega poslopja.

— Oprostite, gospod Harland. Podal mu je vžigalice. Pri nas gre vse malo po šablono. To se ne da preprečiti. Vžigalice lahko obdržite.

— Hvala za dokaz zaupanja, gospod doktor.

— Ali se čutite zdravega? Ste zadovoljni tu?

— Mučim se.

— Kaj je krivo, da se mučite?

— Prišel sem do strašnega prepričanja, da človek ne more dokazati svoje zdrave pameti. In to spoznanje me je spravilo iz ravnotežja. S tem spoznanjem prvi človek brez rešitve v blaznost. Zato se mučim.

— Mučite se po nepotrebnem, gospod Harland. Nečem vam jemati prepričanja, da ne morete dokazati svojega duševnega zdravja. Če pa vzamete to za izhodišče, odpade vsak povod za razburjenje. Ugotovite svojega duševnega stanja prepustite mirno nam zdravnikom.

— Dobro, toda kdo mi jamči za duševno zdravje zdravnikov, ki hočejo izreči končno sodbo o mojem razumu? Doktor Schöllhorn se je prijazno nasmehnil.

— Vaš pomislek je umesten. Tudi mi zdravniki seveda ne moremo dokazati svojega duševnega zdravja. Saj smo v enakem položaju, kakor vi. K sreči od nas skoraj nikoli ne zahteva dokaz našega duševnega zdravja.

— Z vami tudi ne morem govoriti, gospod doktor, — je dejal Harland zamisljeno. — Govorite sicer z menoj prijazneje, kakor drugi gospodje, vendar pa slišim iz vašega glasu, da ste tudi vi samo zdravnik. Kot tak pa ne morete videti v meni zdravega in sebi enakopravnega človeka.

— Krivico mi delate, gospod Harland. Gotovo sem obziren z vami, ker mi nalaga sodba profesorja Gotteswintlerja dolžnost smatrati vas za duševno bolnega. Upam, da me boste prav razumeli. Paziti moram na vsako besedo, da se še bolj ne razburim.

Harland je zamahnil z roko. — To so prazne besede, gospod doktor. Kaj niste še opazili, da se z besedami ne da povedati to, kar človek čuti? Človek lahko z besedami prosi, da mu prinesejo kozarec vode ali koščka, da ustavi kočijo, drugega pa nič.

Prvi vtisi z bruseljske razstave

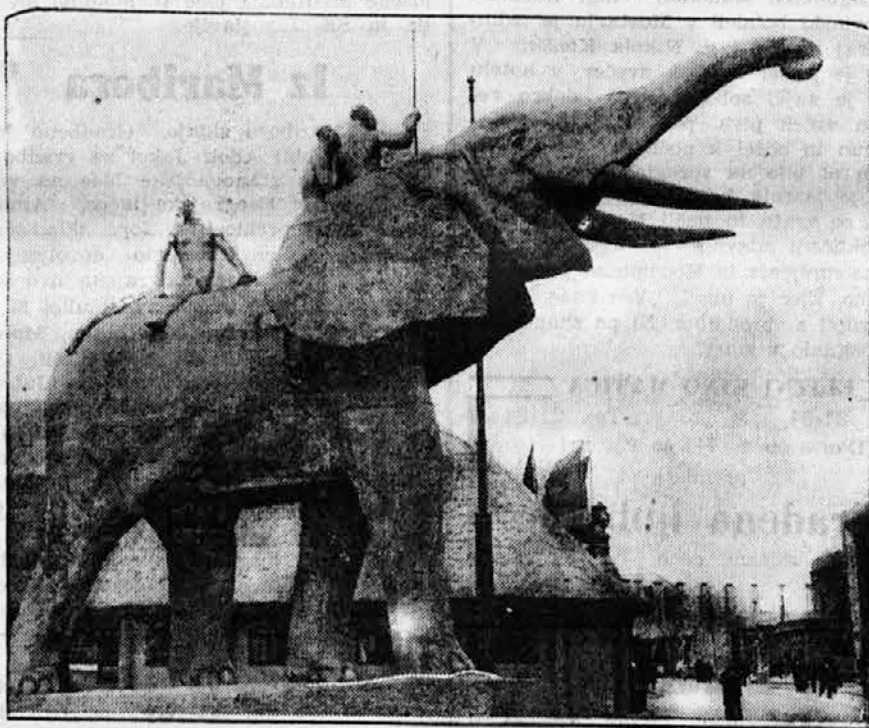
Zunanja stran, dekorativni značaj je močno naglašen
Palače in parki ostanejo ohranjeni

Ljubljana, 25. julija. Popoldne petega dne smo končno prišli tja, kamor smo bili namenjeni, na svetovno razstavo v Bruslju. Če prideš iz tesnih razmer ven v širni svet in stojiš na pragu kakršnekoli svetovne prireditve, ti je kar nekaj tesno pri srcu. Skoraj s strahom misliš na trenutke, ko se ti odpro vrata in ko zagledaš pred seboj košček čez ne veselo, pa vsaj znanega dela sveta. Ni posebnosti velika ta naša nesrečna zemlja, a človek je tako priklenjen na pehanje za koščkom kruha, tako malo ima na razpolago časa in denarja, da si še tega svojega začasnega bivališča ne more niti površno ogledati. Od tod menda tolika privlačnost velikih mednarodnih prireditev, od tod tako splošno zanimanje za svetovne razstave. Od daleč gledano je pa navadno vse večje, lepše, močnejše kakor v resnici, zlasti če ne stoji na domačih tleh. Tako je tudi svetovno razstavo v Bruslju, ki je mnogo večja in lepša, če o nji prebiras poročila in poslušša pripovedovanje, kakor če jo vidiš sam.

Dva meseca je že odprta in njena vrata se zapirajo v začetku novembra. Tedenstajski pravijo Belgijci v flamščinu temu svojemu ponosu in če pogledaš samo zunanji okvir tehnično ograjeno, jim ne

leže na zemljo noč, čarobno razsvetljeni velika privlačnost razstave. Po razstavišču vozi miniaturni vlak, prava lokomotivica in odprti vagončki kakor na železnici, samo vse močno pomanjšano. Ta vlak-igračka je vedno dobro zaseden. Sedeš pa lahko tudi na veliboda in se daš fotografirati, če misliš, da boš tako ovekovečen lahko stopil med svetovne znamenitosti. Ali pa se popelješ za nekaj frankov z nojem, ki so ga tudi vpregli v vozček, da služi svojemu eksotičnemu gospodarju vsakdanji kruh. To spada tudi v zunanji okvir svetovne razstave, ki je pa brez tega še mogočnejši. Zunanja stran, dekorativni značaj razstave je sploh močno naglašen. Monumentalne, arhitektonske silno učinkovite razstavne palače in paviljoni, med njimi zlasti glavna razstavna palača, palača mesta Bruslja, palača, kjer ti pokažejo življenje katoliškega sveta, nizozemska, angleška in francoska palača, ti že na znanja povedo, da si na svetovni razstavi, kjer se zahteva velik format.

Sredi prostornega trga je velik bazen s čarobnim vodometom, ki postane zvečer, ko dobiva v vseh barvah prelivačo se

boš zameril. Prestolnica vseh prestolov bi skoraj lahko nazvali zdaj Bruselj, saj je v 150 palačah in paviljoni razstave zastopanih 30 narodov. Eni dostojno, da lahko s ponosom pokažejo na svoje delo, drugi skromno ali celo beraško, da izginijo v tem velikem mozaičnem ogledalu dela in napredka med seboj tekmujočih narodov. Med slednjimi smo seveda tudi mi. Po številu udeleženi narodov je torej bruseljska svetovna razstava doslej največja. Od svetovne razstave v Parizu leta 1900 je to največja evropska prireditev svoje vrste. Krasen, naravnost čaroben je zlasti ob večerni razsvetljavi njen okvir. Cel gozd obsegajoč 17 ha, s senčnatimi kotički tvori ta okvir, a slika v njem so impozantne, arhitektonske dovršene razstavne palače, ki jih je umetnikovo oko povežalo med seboj, da je pričaralo na vsem prostornem razstavišču lepo zaokroženo celoto. Glavna razstavna palača, zgrajena v obliki trikotnika zavzema sama 45.000 kvadratnih metrov površine.

Slon stoji pred vhom na razstavišču. Menda so hoteli s tem slonovim kipom opozoriti posebnike, da je odprto na razstavi tudi kence v življenju kolonialnih narodov, v belgijski Kongo. Lahko pa vidimo v slonu pred vhom tudi simbol, samo »civiliziran« divjake mu je treba posaditi na hrbet. Med razstavnimi palačami velik trg s krasnimi vodometi, ki so, ko

in neprestano izpreminjajoče oblike ogromne pahljave iz drobnih vodnih kapij, pravilno lep. Mehanizem razsvetljave pod prozornim dnem bazena je mojstrsko delo, zadnja beseda tehnike. Konstrukcija centralne razstavne palače je prav tako ponos moderne arhitekture in svetovna znamenitost v železobetonskih stavbah. Glavna dvorana je visoka 31 m, v globino pa meri 150 m. Mogočni, v sredini ločeni nosilci se bočijo v eni sami razpetini nad širino 87 m. Slavnostna dvorana v eni izmed prostornih palač ima 3.000 mest za občinstvo, sportni stadion pa 75.000. V posebnih garažah je prostora za 10.000 privatnih avtomobilov. Samo ureditev razstavišča in prometnih žil je veljala 40 milijonov belgijskih frankov.

Belgijska svetovna razstava se v marsičem razlikuje od drugih prireditev te vrste. Razlikuje se tudi v tem, da je bilo po prizadevanju državnega pokrovitelja razstave grofa Van der Burscha zbranega dovolj denarja, da so lahko zgradili vse arhitektonske pomembnejše stavbe, tako da ostanejo trajne. Na drugih svetovnih razstavah je navadno zapečatena tudi usoda razstavnih palač, ko se zapro vrata za zadnjimi posestniki. Tako polagoma razpadejo umetniške vrednote, ki so zahtevale mnogo truda, pa tudi denarja. Njihova bivša lepota se ohrani samo v spominu posestnikov in na razglednicah, povsem je pa

izgubljena za one, ki si razstave niso mogli ogledati.

V tem pogledu je bila pred leti tipičen primer razstava v Antverpen. Prekrasna arhitekta ob vhodu je bila pravi dragulj razstave, toda kmalu je bila v nevarnosti, da bi se porušila in zato so jo morali podreti. Za material so dobili komaj 400.000 frankov, dočim so znašali stroški 3.500.000. Te izkušnje so bile dobrodošle organizatorjem bruseljske razstave, ki bodo njene palače in parki tvorili poznejše nov okraj mesta pod imenom Heysel. Sicer pa vidiš v Bruslju na vsakem koraku mnogo smisla za ohranitev umetnostnih spomenikov. Ohranjena je še mogočna palača, zgrajena v preteklo 50-letnice belgijskega naroda, (Palais du Cinquantenaire) kjer so zdaj bogate muzejske zbirke najrazličnejših strokov, med njimi tudi vojni muzej.

Mi smo imeli svoj avtobus in zato nam ni bilo treba arketeti za dohod na razstavo. Sicer pa sredi junija, ko smo bili mi v Bruslju, še ni bilo tako velikega navela od zunaj, da bi se moral človek prerivati skozi gnečo po ulicah vodečih proti razstavišču, ali da bi bil tramvaj in druga prometna sredstva prenapolnjena. Obisk razstave je bil v tem času srednji, skoraj bi lahko rekli slab. Pravili so nam, da pričakujejo večji obisk v juliju in avgustu. Najbrž bodo pa morali tudi organizatorji bruseljske svetovne razstave občutiti posledice gospodarske stiske.

Prenešati te, da za tako veliko razstavo niso pripravili primerne reprezentativnega kataloga, da o preglednem izprsem vodcu po razstavi niti ne govorimo. Imajo sicer oficijelen katalog razstave, pa se z njim prav nič ne postavlja. Takda površnost in malomarnost bi ne bila odpuščljiva niti za mnogo manjšo prireditev. Toda z Belgijci je pač tako, da nikoli ne veš, pri čem si. Tu te presenetijo po grandioznih zamiselih in veličini svoje umetnosti, tam zopet se ti pokažejo površini in brezbržnosti. Razstava je tako občutna, da bi rahli človek mesec dni, če ti si jo hotel temeljito ogledati, v dveh dneh lahko dobiš o nji samo površno sliko. V splošnem pravijo, da smatno zaostaja za veliko kolonialno razstavo v Parizu. Če nisi videl obeh, ne moreš presoditi, kdo ima prav. Majhnih razmer vajuemu pa stopi tudi razstava v Bruslju pred oči kot grandiozna, ko pa začneš hoditi po razstavnih palačah in paviljoni, se prepričaš, da si pričakoval v marsikaterem pogledu več. Dokaj občutne vrzeli kaže belgijska razstava, toda ne vedno po krivdi organizatorjev.

J. Z.

Opice na izprehodu

Nedavno ustanovljeni živalski vrt v Zenevi je dobil 30 ljubkih opic. Takoj so jim odkazali mesto na umetnem otoku, odkoder bi ne moge pobegniti. Oni dan so pa delavci popravljali opičji otok in nove elektrike opice so zapadli v ograjo, pred njo pa zavili velik kamen. Delavcem je bilo prepovedano dražiti opice. Dopolne je šlo vse po sreči, po popoldanskem odmoru, ko so se delavci vrnili na delo, so pa našli opičjo ograjo prazno. Vseh 30 opic se je razbežalo. Takoj je bila na nogah vsa ženevska varnostna služba in nastal je divji lov za opicami. Stanovanci hiš v bližini živalskega vrta so debelo gledali, ko so naenkrat zagledali, kako skakače opice po ulicah in se gugajo po drevju.

Opice pa niso zbežale predaleč. Vsak čas se je pojavil dobrodušen mešanec opice na hrbtu in tako so prišli ljubki begunci počasi zopet nazaj v živalski vrt. Na bregu reke Rhone, precej daleč od Zeneve, je našel kopalca eno izmed opic in posrečilo se mu je ujeti jo. Seveda se pa ni mogel z opico v rokah obledeti in zato se je napotil kar v plavalnih hlačah proti živalskemu vrtu. V mestu so ga seveda debelo gledali. Nekdo drugi je našel opico v svoji spalnici. Živalskemu vrtu so pa napravile opice s svojim izprehodom dobro reklamo.

MALI OGLASI

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

ENTEL — AZUR — PLISK
izvrši ekspres

MATEK & MIKES. Ljubljana
(poleg hotela Strukelj)

54/L

Lahka letna oblačila bourett, kaša sport hlače, lister, perilo itd. v lepi izbiri zelo poceni napredaj pri Prekerju, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

4-L

OPOZARJAM
cenjene goste na pojedino o evrtih piščancev, porcija po Din 15.—, ki bo v soboto 27. in nedeljo 28. julija. Se priporoča gostilna Fellé, Tezno pri Mariboru 3246.

MALINOVEC
pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v

LEKARNI DR. G. PICCOLI
LJUBLJANA, Tyrševa cesta 6
(nasproti Nebotičnika) 55/L

Vsaakega človeka

prililil metoda »Spoznaj sebez, da doseže uspehe smotnega dela. 900 strani 60.— Din. Ljubljana I, 286 (g. Lenasi) 3212

VELIKA VRTNA VESELICA

avstrijane, brez vstopnina, brez vstopnina, brez vstopnina

va žel. del. (Schenherr), več pevskih društev. Ocvrto pišče s salato Din 15.—, vloženo prekajeno meso, razna mesna jedila, velika labra domačih slaščic, prvovredna sortirana vina od Din 8.— naprej. Začetek v soboto 27. julija 1935. ob 19. uri v gostilni Lešnik »Mesto Ptuj«, Tržaška cesta. Pod vodstvom M. Seifried.

STANOVANJA

Stanovanje oddam. Studen. el pri Mariboru, Cankarjeva ulica 5. 3258

Oddam sobo s posebnim vhom eni ali dvema oseba. Ma. Maribor. Koroska ulica 8-I. levo. 3263

PRIPOROČA SE

etovišče in kopališče Sorli — Gorenja vas — nad škofjo Loko. 2032

Riviera

TERPENTINOVNO MILO

je izdelano na podlagi oljnega olja, zato da perilu hitro skrajno možno belino in čudovito svežost

Zahtevajte vedno le Riviera terpentinovo milo.

TELEF 3122—26
POŠT. CEKOVNI
RACUN ST. 10.584
V LJUBLJANI

BRZOJAVKE
NARODNA
TISKARNA
LJUBLJANA

NARODNA TISKARNA

LJUBLJANA, KNAFLJEVA UL. 5

IZVRŠUJE RAZLIČNE TISKOVINE, KAKOR: KUPČIJSKE TISKOVINE, CASOPISE, TISKOVINE ZA URADE, BANKE, HRANILNICE, POSOJILNICE, VREDNOSTNE PAPIRJE, KOLEDARJE, DIPLOME, REVILJE, PROSPEKTE, KATALOGE, RACUNSKO ZAKLJUČKE, KNJIGE, JENIKE, ENOBARVNI IN VEČBARVNI TISK, PISMA, RACUNI, KUVERTE, VABILA IN POROČNA NAZNAVILA, VIZITKE ITD.